

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan e-mail: uzas@b2c.uz 2012-yil 16-mart • №11 (4150)

"ДУНЁ ТАНИ ИСИДИ..."

Одамзот учун энг буюк муаллим талбагининг ўзидир. Ҳар йил Наврўз келишида табиат бизга уйғониш ва янгиликни фанидан дарс беради. Уйғоқ қалб биргина майсанинг ниш уришида ҳам улғун муъжизаларни кўриши мумкин.

Наврўз шундай кунки, у дунёдаги бошқа байрамлардан илмий-амалий асосланганлиги билан, самовий ва заминий ўлчовлар ила уйғунлиги билан ажралиб туради. Бу кунда ёруғлик ва қоронғилик — кеча ва кундўз тенглашадилар. Шамол, сув, нур, тупроқ ҳаракатида, борлик ва йўқлик, ўт ва сув, тан ва руҳ қарама-қаршилигида сирли ва муаззам мувозанат ҳукмронлик қилади.

Арафа

Наврўз шундай кунки, у дунёдаги бошқа байрамлардан илмий-амалий асосланганлиги билан, самовий ва заминий ўлчовлар ила уйғунлиги билан ажралиб туради. Бу кунда ёруғлик ва қоронғилик — кеча ва кундўз тенглашадилар. Шамол, сув, нур, тупроқ ҳаракатида, борлик ва йўқлик, ўт ва сув, тан ва руҳ қарама-қаршилигида сирли ва муаззам мувозанат ҳукмронлик қилади.

Наврўз халқ байрами, беғу-амалий асосланганлиги билан, самовий ва заминий ўлчовлар ила уйғунлиги билан ажралиб туради. Бу кунда ёруғлик ва қоронғилик — кеча ва кундўз тенглашадилар. Шамол, сув, нур, тупроқ ҳаракатида, борлик ва йўқлик, ўт ва сув, тан ва руҳ қарама-қаршилигида сирли ва муаззам мувозанат ҳукмронлик қилади.

Халқимизда бу айём билан боғлиқ қанчадан-қанча эзгу аъёналар бор. Бу аъёналарнинг асл илдишлари миллат маънавиятининг энг қадимий манбасига бориб тақалади. Халқ қиёфаси унинг урф-одатларида гўзал аъёналарида акс этар экан. Зеро, уларнинг шаклланиши учун миллат неча минг йиллик маънавий ва ижтимоий масофаларни босиб ўтади. Қанчадан-қанча руҳий кечинмалар тиричилиги бошдан кечиради.

Қақраган ер қўл бўлди,
Тоғлар боши ҳўл бўлди.
Дунё тани исиди,
Гул-чечаклар очлур.
(Маҳмуд Қошғарий)

Наврўз Ватанимиз мустақилликка эришганидан кейинги аъёнани тарихий қадр-қимматини тиклади. Яқин тарихимизга назар солсак, сумалак қайнаётган дошқозонлар аллақандай миллатфуршлар томонидан ўчоқ бошида ерга ағдарилиб, азиз таом тупроққа қориштириб ташланган пайтларни ҳали унутганимиз йўқ. Бундан ташқари, халқимизнинг қўллаб эзгу қадриятлари ва аъёналари оёқоти қилинган пайтлар ҳали ҳам эсимизда. Халқнинг тарихий хотирасига

Бу сатрлар бундан минг йил аввал битилган. Уларда минг йил олдин яшаб ўтган одамнинг ҳаяжони, юрак тафти, табиатга муҳаббати, ботиний нигоҳи тирик сувратларда намоён бўлади. Нақадар содда, самимий ва гўзал сатрлар! XXI аср одами бу сатрларни мутлоқ қўла туриб, ўзидан минг йил олдин яшаб ўтган бошқа бир одамнинг кечинмалари билан юзма-юз келар экан, у ўзининг ёш ва кўркам туйғуларига эгизакдай қадимий туйғуларни кўриб қолади ва қадимий одамнинг қалби ҳам бугунги одамнинг қалби билан нақадар ўхшаш бўлганлиги амин бўлади. Ҳол-буки, қадимий одам билан бугунги одамнинг гулга ё майсага бўлган меҳрида жудаям катта фарқ сезилмайди.

Давоми иккинчи саҳифада.

ХОЛИСЛИК МЕЗОН БЎЛДИ

Адабиётнинг истиқболи, тадрижий тараққиёти, ўтган давр мобайнида эришган ютуқ ва камчиликлари адабиётшунослик соҳасида амалга оширилган тадқиқотларда, адабий жараённинг долзарб мавзуларига бағишланган танқидий мақолаларда акс этади. Айниқса, адабий танқиднинг таъсир кучи, фаолияти, адабий жараённинг қизғини, жонли ва ҳар жиҳатдан самарали кечилиши таъминлайди. Чоршанба кuni Ўзбекистон Эзувчилар уюшмасининг мажлислари залида бўлиб ўтган Танқид ва адабиётшунослик кенгашининг 2011 йил давомида миллий адабиётшунослигимизда қилинган ишлар юзасидан йиллик ҳисобот йиғилиши қизғин фикр-мулоҳазаларга, баҳс-мунозараларга бой бўлди. Йиғилишни кенгаш раиси Ҳамидулла Болтабоев бошқариб берди.

нинг адабий танқиднинг ўтган йилги фаолияти, ютуқ ва камчиликлари таҳлилга доир кузатишлари ҳам йиғилиш қатнашчиларида қизиқиб ўйғотилади.

Ушбу маърузалар юзасидан билдирилган фикр-мулоҳазалар, жонли муҳофаза ҳам барчага манзур бўлди. Жумладан, адабиётшунос олимлар Умарали Норматов, Ваҳоб Раҳмонов, Муҳаммадҷон Холбеков, Нурбой Жаббаров, Сайди Умиров, Йўлдош Солижонов ва бошқаларнинг адабий танқидчилигимиз фаолиятини янада ошириш, тадқиқотлар салмоғи ва сифатини таъминлашга оид фикрлари муҳим таъминловчи, йиғилишда иштирок этган ижодкор ёшларнинг, адабиётшуносликнинг кўнглидаги қўллаб қувватловчи жавоб бўлди.

Сўз санъати ва унинг тадқиқоти ушбу соҳа фидойиларидан катта масъулият ва ҳолисликни талаб этади. Буюк маърифатпарвар Маҳмудҳўжа Бехбудийнинг "Адабий танқид — сараламоқдир", деган пурмаъно сўзи маъзур соҳа фаолиятида ўзига хос мезон, десак янглишмаймиз. Танқид ва адабиётшунослик кенгашининг йиллик ҳисобот йиғилиши ана шундай — ҳолислик ва масъулиятга давбат руҳида ўтди.

УМИДАНИНГ УМИДИ ҚАДАМЛАРИ

Шоира Хуршида (Ваҳобжон қизининг яқинида "Шарқ" нашриётида нашрдан чиққан "Самойнур" сайланма китобининг илк саҳифалари ана шундай ёниқ, мусаффо сатрлар билан бошланади. Бинобарин, аждодлар руҳини шод этиш, ватанга, эл-юртга муҳаббат ҳар бир ижодкор учун бош мавзу. Бундай нафис туйғуларни шоирни илҳомлантиради.

Ўзбекистон Эзувчилар уюшмасида "Самойнур" китоби тақдими доирасида шоира Хуршида билан учрашув бўлиб ўтди. Унда таниқли шоирлар, адабиётшунослар ҳамда ёш ижодкорлар иштирок этишди.

— Шерни кўнгли иши деганлар нечоғлик ҳақ эканлигини Хуршиданнинг шерларини ўқиган киши дарров англайди, — деди тақдимот тадбирини бошқарган Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири Абдулла Орипов. — Чунки кўнгли инсоннинг кўксига шох — унинг амри вожиб, бажарилиши шарт ва уни адо этмаганлик учун баҳона сабаблар инобатга ўтмайди. Шоирнинг аксарият шерларида, ғазаллари муҳаммасларидан инсон қалбини, руҳиятининг но-зик чизгиларини учратамиз. Хуршида

НАВРЎ НАҲАСИ

Байрам шодоналари бу йил янада қизиқари ўтади

Ватанимизга фасллар келинчаги — Истиқлолимизнинг йиғирма биринчи баҳори кириб келди. Яшариш ва янгиликни фасли ўзининг гўзал байрамлари билан одамлар қалбига сурур, юртимизнинг ҳар бир гўшасига қувон олиб кирмоқда.

Баҳорнинг илк кунда ўзбекининг нафосатли шoirаси Зулфияноним таваллуд кенг нишонланди. Кун-кеча дилбар аёлларимизнинг байрами 8 март — халқаро хотин-қизлар кунини муносабати билан барча шаҳар-кишлоқларимизда байрам тадбирлари бўлиб ўтди.

Шу кунларда эса халқимизнинг энг қадимий ва севишли байрамларидан бўлган янги кун — Наврўз айёми арафасида турибмиз. Юртимизнинг ҳар гўшасида байрам шўқуи кезиб юрибди. Халқимиз бу байрамга тайёргарликни аллақачон бошлаб юборган. Маҳаллалар обод қилинган, кўчалар экиланган, ҳамма жойда озодалик ишлари олиб бориляпти.

Бундан ташқари, халқимизнинг қўллаб эзгу қадриятлари ва аъёналари оёқоти қилинган пайтлар ҳали ҳам эсимизда. Халқнинг тарихий хотирасига

Пойтахтимизда ўтадиган асосий Наврўз тантаналарига тайёргарлик ишлари ниҳолсига етай деб қолди. Тадбир бош режиссёри Рустам Ҳамидов, режиссёрлар Баҳодир Йўлдошев ва Носир Отабоев ҳамда бош балетмейстер Равшаной Шарипова бошчилигида санъаткорларнинг жуда катта гуруҳи репетицияларда банд. Халқимизнинг қадимий аъёналари руҳи сингдирилган чиқишлар баҳор гўзаллигини, ватан ва аёлларни маҳд этишга қаратилган бўлиб, атоқли шоир Ҳамид Олимжоннинг "Урик бўлганда" шеърига басталанган мусиқа садолари билан бошланади.

Байрам баҳона республикамизнинг турли ҳудудлари, қишлоқ, овул ва шаҳарларидан пойтахтга келган режиссёр, балетмейстерлардан тортиб, ансамбллар, хонандо раққосларга ҳам ўзаро яқиндан мулоқот қилиш, тақриб алмашиш имкониятига эга бўлиши.

Бекнёс Бу Ватан васфидир сўзиз,
Хотира — Ватанлик муқаддас бир ҳис!
Гаршид жисми тупроқ қаърида, сассиз
Улуғлардан ёлдор — забон мусаффо,
Аждодларим руҳи шодон, мусаффо!

ҚУЁШГА ИНТИЛАР КЎНГИ

тинмай изланади, ҳар бир сатрида янги ташбеҳлар қўллашга интилади. Муҳаммад Али, Маҳмуд Тоир, Сирожиддин Саййид, Сатдулла Ҳасим, Олимжон Холдор, Қамчибек Кенжа, Мирпўлат Мирзо каби таниқли шоир ва адиблар "Самойнур" китобидан ўрин олган шерларнинг мазмун-моҳияти, шоирнинг ижодий фаолияти, шунингдек, бугунги ўзбек шеърятини рўй бераётган янгиликлар, юксалишлар, адабий жараёндаги воқеликлар ҳақида фикр-мулоҳазаларини билдирди.

Алишер НАВОЙИ

Эй юзунг боғи насимида ҳавойи наврўз,
Лаъли тожинг бўлуб ул боғда бўстонафрўз.

Зулфи рухсор ила комимга мени еткурсанг,
Ҳар туниг қадр ўлубон, ҳар кунинг ўлсин наврўз.

Кўнглим ул лўбат илгида гирифторм ўлмиш,
Қушни ул навъики лаъб аҳли қилур дастомуз.

Дарди ҳажрингда куяр кўнглуму ўз ҳолимга,
Кишисизликдан ўзимдурмен ўзимга дилсўз.

Даҳр золига кўнгул бермаки, Рустамларни,
Мақр ила айлади ожиз бу ситамгора ажуз.

Кўк жафосидин ўлур хобгоҳинг бўз туфроғ,
Бўлса остингда сипеҳр ашҳаби янглиғ кўк бўз.

Эй, Навоий, сену Хусрав билга Жомий таври
Санъату рангини кўй, сўзда керак дард ила сўз.

Маданият ва спорт ишлари вазирлигида

Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлигининг навбатдаги кенгайтирилган ҳайъат йиғилиши вазирликнинг 2011 йилги ишлари якуни ҳамда "Мустаҳкам оила йили"да белги-ланган вазифалар ижросига бағишланди. Маданият ва спорт ишлари вазири Турсунали Қўзиёвнинг шу масала юзасидан қилган маърузасида ўтган йилда маданият, санъат ва спорт соҳасида, шунингдек, давлат инвестиция дастури бўйича амалга оширилган кенг кўламли ишларнинг асосий йўналишларига эътибор қаратилди. Истиқлол йилларида халқимизнинг умрбоқий аъёна ва

ҲАЙЪАТ ЙИГИЛИШИ

қадриятларини эъозлаш ва ривожлантиришга йўналтирилган ишлар, бу борадаги ҳамжўрлик муайян самара бераётгани таъкидланди.

— Ўтган йили вилоятларимиздаги маданият муассасалари, спорт иншоотлари ҳамда тизим ўқув муассасаларининг моддий-техник ҳолати, уларни малакали кадрлар билан таъминлаш ҳамда фаолияти савиясини кўтариш масалалари бевосита жойларнинг ўзига ўрганиб чиқилиб, мавжуд муаммоларни ҳал этиш юзасидан аниқ тадбирлар белгиланди, — деди вазир. — Айниқса, қишлоқ маданият уйлари ва клубларнинг аҳолини яхшилашга алоҳида эътибор қаратдик. Бу борадаги ишларимиз Наманган вилоятини яхши самара бераётгани таъкидлаш жоиз. Вилоятда шу йилнинг биринчи уч ойи маданият чора-ғи, деб эълон қилиниб, оммавий ҳашарлар, хайрият концертлари уюштириш йўли билан қишлоқ маданият уйлари ва клубларнинг моддий аҳолини яхшилаш, уларни зарур ускуна ва жиҳозлар билан таъминлаш учун зарур шарт-шароитлар яратилди.

Ҳар йили соҳага ихтисослашган коллежларни қанчадан-қанча истеъдодли мутахассислар битириб чикмоқда. Бу йил битирувчилар сони ўтган йилгига қараганда юз минг нафардан кўпроқ бўлиши кутилмоқда. Уларни ўз мутахассислиги бўйича иш билан таъминлаш ҳамда ижодий фаолияти учун зарур шароит яратиш бериш учун ҳам маданият муассасалари, аҳолига маданий

БИДИРИШ

Шу йилнинг 23 март жума кунини соат 11.00да Эзувчилар уюшмаси мажлис залига Халқаро алоқалар ва бадий таржима кенгашининг йиллик ҳисоботи йиғилиши ўтказилади. Йиғилишга эзувчи ва шоирлар, адабиётшунослар, таржимонлар ва барча ижодкорлар таклиф этилади.

Абдулла ОРИПОВ, Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шoirи

ТОҒЛАРДАН БҮЮКДИР, ГУЛЛАРДАН НОЗИК

Қайси жанр ёхуд шаклда бўлмасин шеърятнинг меннинг учун доимо руҳий эҳтиёж бўлиб келган. Ажабо, орадан қанчадан-қанча йиллар ўтган бўлса ҳам шеърятдаги ташнагимини, чангоғимни тўла қондира олган эмасман. Сизга ҳавола этаётган ушбу тизмаларим бирмунча бошқачароқ кифода, яъни қоғоғим, учлик шаклидадир. Бу шеърини ифода ичида мен ўзимни эркин сезгандай бўлдим.

РАНГЛАР ВА ОҲАНГЛАР

Шуълаи оҳим чиқар ҳар ён қизил, сориғ, яшил.
Алишер Навоий

Оқ денгиздан оқ шамоллар эссалар,
Қизилдан келса алвон шаббода,
Қора денгиздан-чи, тим қора насим.

Оқ тавил кишидан оқлик уфурса,
Сарғимтил қавмдан захил экинлар,
Қоралардан эса сийҳранг тутун.

Не ҳол юз берарди рубин маскунда,
Ким ҳам кўз юмарди бу манзарадан,
Яхшиям шамолнинг ранглари йўқдир.

Бир қарашда улар ҳамоҳанг, ўхшаш,
Бирок сен, ижодга азм этган шoir,
Уларни аданмай фарқламоғинг шарт!

Сенинг кўзларингга кўринсин улар,
Сенинг қулоғингга чалинсин улар,
Барчаси ранг-ранг, саслари турфа.

Қай элдан жангтоҳнинг ҳиллари келар,
Улар қон ҳидидир — долга қоришқ,
Култена рангиде тўфонлари ҳам.

Бошқасидан эса келтирар шамол
Ертўланнинг заққум ҳаволарини,
Унда маҳбусларнинг ҳирқироғи бор.

Қайдадир елвизак нафаси кезар,
Удан нар ёстиқнинг атри қатори,
Илғайсан кимнингдир хурракларини ҳам.

Билиб қўй, ранги бор армонинг ҳатто,
Орзуларинг ажиб шамойиллари,
Инсон қанча бўлса, улар ҳам шунча.

Бирок кўз суракшан анжومي эмас,
Одий сомеъ эмас қулоғимиз ҳам,
Нозик меҳробларга тегишли улар.

Қўрғанин етказғай Қалб деган жойга,
Тафаккурга айтгай эшитганларини,
Бундай издиҳомда улаб бўлурми??

Фақат бир ҳолатда эмасдир хилқат,
Тинч ё долғали деб бўлмайдилар уни,
Уйқудаги тушинг ўнгингга шерик.

Авалл-охир ийқ мажҳул дунёнинг
Суврату сийратини чиза олган ким??
Синаб кўражак у сени ҳам албат.

Шамоллар елади, сувлар чопагон,
Кумурсқалар тинмас, ўқиран шерлар,
Ҳалеб куймаларан ўртада Инсон.

Қара, наъматақнинг қуруқ соҳида
Бир қуш сайраб турар сахардан то кеч,
Сергак бўлосайдиқ уша қуш каби.

13. 02. 2012 йил.

УЙҒУНЛИК

Олам уйғунликдан иборат асли,
Бўшлиқ деганлари йўқдир мутлақо,
Мақонини нимадир тўлғизиб турар.

Сувсиз идишда ҳам зангор ҳаво бор,
Қоп-қора қониот қаърида эса
Вақт яшар, жисмсиэ руҳлар кезади.

Бирок ҳар маъвога муносиб ва хос
Ярашиқ ашёлар бўлмоғи шартдир,
Қорини тўқ қимсага таом подаркор.

Уйқу оромини шовқинлар бузар,
Фақат висол керак белдор ошқоқа,
Марҳумларга эса сокин қабристон.

Чиндан уйғун бўлиб яралган олам,
Безовта қиламиз уни кўпинча
Кулгили, ноўрин ташвинилар билан.

Гўё қошонада наҳе меҳмон бўлиб,
Масжидга ювқисиз одам киргандай,
Навбат кутган каби туя ҳаммомда.

Токи ҳар зарранинг номи мавжуддир,
Унинг аксин демоқ зарурми, ахир??
Одамзот чарчаган сохталиклардан.

Буюк истисно бор дунёда бироқ,
Бунёд этиб бўлмас уни қўл билан
Муҳаббат дейдилар уни, Муҳаббат.

18. 02. 2012 йил.

ҲИКОЯТ

Ўзбек полвоени Абдулла Тангриевга

Биласиз, Тангриев деган полвон бор,
Тоғларнинг фарзанди, меннинг отлоғим.
То ҳануз қурағи ерга тегмаган.

Гуржими, японими, унга барибир,
Рақибинг ҳурматин сақлайди, лекин
Қураш тушса борми — шаксиз йиқтар.

Ҳатто тупроғимиз бирдир у билан,
Менинг ҳам бобомдир балки Алломши.
Лекин у қайдаю мен қаёқдаман.

Кўрдим, оламшумул беллашуларда
Неча бор кўтарди юртнинг байроғини.
Тангриев шон тоғди фазогир қалар!

Фақат омад эмас уни қўллаган,
Аллоҳим баҳш этган иродаю куч,
Машқу иқтидорнинг муқофоти бу.

Қайдан келганини билмайди биров,
Ҳар нечук куёнинг нурлари мисол,
Ҳаммага баробар, барча учун тенг.

Фақат у туфайли қоришқ хилқат
Яшнаб кўринидаи кўзларимизга,
Зулмат бамисоли йўқолган, абас.

Ёринг ҳам эҳтимол ҳусну чиройда
Ягона эмасдир, эмасдир таңхо.
Сенинг наздинда-чи, тенгсиз, беназир.

Муҳаббат шундайин сирли кудратким,
Тоғлардан буюг гуллардан нозик,
Унинг қадри ҳатто жондан азизроқ.

Қошида шам каби ваҳший қоғлар,
Денгиз тўфонлари гужум ҳарирдек.
Муҳаббатнинг шундоқ синоати бор.

У боис сен учун суяқли башар,
Ўзадидир, хунуқдир — барча-барчаси
Яқинроқ туюлғай қариндошингдан.

У боис сен учун бетимсол миллат,
У боис сен учун тилинг ҳам таъсик,
У боис сен учун муқаддас Ватан!

У боис сен учун муқаддас Ватан!

Дунёнинг довуқли не-не алплари
Таи берди ўзбекининг паҳлавонига.
Эътирофдан ортиқ мардик бўлмагай.

Тоғларни кўнорган Фарҳодга қараб,
Ноилж дегандир тубандагилар:
— Қўлимдан келмаса нетўмдир охир.

Дунёда жамъи ки хавфу хатарнинг
Асл мураббийси қора ҳасаддир.
Иблис ҳам у боис тонди Одамдан.

Қадимгилар демиш: — Эҳтиёт бўлинг
Омадсиз кимсидан, қибри зотдан.
Гоҳо армонлари қасдга айланар.

Умрин йўлларида бўлганман гувоҳ,
Ариқдаги оққан сувни ҳам ҳатто,
Бошқаларга раво кўрмаганлар бор.

03. 03. 2012 йил.

Бадавлатлик ким учундир ифтихор эмас,
Ким учундир айб эмасдир камбағаллик ҳам.
Улар гўё ҳаётдаги турфа либослар.

Шундай ҳикмат айтган экан қадимда бир зот:
— Магар қосанг олтин бўлса, сопол деб билгил,
Агарда у сопол бўлса, олтин деб ўйла!

Башанг товус дон чўқилар кўркам қафасда,
Товбақа-чи, ўт чайнайди жуёқ ораляб.
Иккисини ҳам машғулоти аслида бир хил.

Ногоҳ сени эста олдим, кўхна Ҳиндистон,
Кўрган эдим Огранг билан Деҳлиларингни.
Сен улкан бир фил каби сан, лекин парвосиз.

Не учундир галлоларнинг маймундан ҳам кўп,
Эшитганиман, тап торгмасдан бир қавм, ҳатто
Атай мажруҳ қилар экан чақалоқларини.

Қўл-оёғи эгри ўсган галати бола
Токи, кўпроқ уйғотилсин шафқат ҳиссини,
Токи, кўпроқ рушй берсин унга сайёҳлар.

Бул икки ҳис ҳамроҳ эрур Инсонга азал,
Бирини — кўрқув, яқинида мағлубият бор,
Бирини — ҳурмат, қариндошдир эътиқолга у.

Аралашиб кетадилар улар кўпинча,
Ажратолмай қоласан гоҳ иккаласини.
Бамисоли ўшгангадек шўр ва чўчуқ сув.

Кўрққанидан сингиганди борлиққа олам,
Бора-бора, чорасизлик оқибатида
Бу ҳис ҳатто бут-санамга айланиб кетди.

Болакайлар сезинади уларни, ажаб,
Чўчиганда лабларига учуқ тошади,
Ювошгина ўрганишар иззатини эса.

Ўтган-кетган, катта-кичик ҳукмдорлар ҳам
Бу ҳисларнинг баҳосини яхши билганлар.
Очкўроғи, қадрлашган кўрқувни кўпроқ.

Сиз нақалар аллоқчисиз, инсон ҳислари,
Микдорингиз белгилоччи ҳакам бормикан??
Сиз элгасиз гоҳ камолот, гоҳ жаҳоллатга.

МИЛЛАТ

Баҳор чоғи, меҳр билан куёш чарақлар,
Булутлар ҳам момикқина ўрдақчалардай.
Бирданига ёлғир кўяр. Нақалар роҳат!

Сиз бу оламни биринчи бор кўрган эмасиз,
Сира-сира бекор турмас само даргоҳи.
Гоҳ ёлғирин юборгайдир, гоҳ қорларинг.

Аҳён-аҳён сайёрамиз томорқасига
Тушиб қолар катта-кичик дайди тошлар ҳам.
Улар тубсиз қониотнинг йўлчиларидир.

Ўйинқароқ шамолларнинг шиддати билан
Қурбақаю балқлар ҳам шўнгир осмондан.
Будлар бари илму фанда жумбоқ эмасдир.

Ишонайин майли ҳар хил мўъжизаларга,
Ҳатто чалак ёғини ҳам мумкиндир, бироқ
Қўқдан одам тушганини биров кўрмаган.

Биз шу замин фарзандимиз, Ёринг зурёди,
Яралганмиз тупроқ билан обихаётдан.
Шу бондан, барчамизга замин Онадир.

Инсон насли бир-бирдан асло фарқ қилмас,
Бир тандирдан узилгандир, оқми ё қора.
Жуда узоқ даврларга кетгайдир хаёл.

28. 02. 2012 йил.

ҚАДР

Афғон тупроғида, Жайхун ортида
Бордир Фазна деган қадим манзилгоҳ.
Аллома Беруний қабри у жойда.

Ўрта асрларнинг улуг сиймоси,
Илму фан ганжиде бебаҳо гавҳар,
Ҳануз қиёси йўқ даҳодир бу зот.

Кўхна Хоразмда дунёга келиб,
Ўзга диёрларда фано топмишдир.
Тақдиринга ўхшар таҳаллуси ҳам.

Афсус, вайрондир унинг турбати.
Тиригин эпизодмай юрган мамлакат
Ўтган марҳумларга не қилиб бергай?!

Ҳар нечук, зурёдлар билмоғи даркор
Кимнинг елкасида турганлигини.
Инчунун, таянчи Беруний бўлса.

Қиз боланинг ҳусни — душмани дерлар,
Кимдир ўйлаб топган нақл эмас бу.
Ҳасад — жаҳолатнинг пинҳон белгиси.

Унинг на боши бор ва на охири,
Осин мана буноқ бўлади, дея
Осиб қўйган экан ўзини кимдир.

Яшган кенг инсонлар саф-қаторида
Яшадиган, жаннатнинг завқин туйғайсан.
Ичи қораларда дўзах тутуни.

Аллоҳим, ҳайратдан айирма мени,
Бенасиб қилмагин ифтихорингдан.
Ҳавас гунчалари гулдек очилсин.

Кимки эзгуликка бел боғласа гар,
Ўзбекининг Абдуллоҳ полвоени мисол
Намойиш этолсини кудратин доим.

03. 03. 2012 йил.

ҚИСМАТ

Муҳтожлигу галлоликдан асрасин худо!
Лекин бундан баттарроғини кўрганман, ҳайҳот.
Унинг барча тафсилотини сўйлаб бўлурми?!

Айтгай сизга, қачонлардир кезиб чиққанман
Европанинг неча қасру маъволарини,
Саройлари, гўшалари, кўчаларини.

Гўё кўз-кўз қилар эди тўқлиқни улар,
Қай бир маҳал боёларнинг базмида ҳатто
Олис юртим шаъни учун қалаҳ кўтардим.

Савлат тўқиб ўлтирган бир давралош жаноб
Ўзбек номин эшитди қалқди ўрнидан,
Маҳшар қуни отасини учратган мисол.

Алқиссақим, зоти-буди ўзбек эди у,
Не сўз билан тасвир этгай унинг ҳолатини,
Қўллагини шароб эмас, кўз ёши гўё.

21. 02. 2012 йил.

ТАФАККУР

Юпунгина хонадонда, ёмғирли бир кун
Чакка тома бошлади-ку ногоҳон шифтдан,
Томга чиқиб чорасини кўрмоқлик даркор.

Ўғил дейди: — Ўтирибди муҳтарам отам,
Қандоқ чиқай бошларинга — уйнинг устига.
Оқибатда ҳаммасини том босиб қолди.

Тарих гувоҳ, ўтган аср олмондайин халқ
Қулоқ тўтиб бир ёвузнинг вазвасасига
Уруш қилди, барбол бўлди, қони тўқилди.

Тоғу топу адирларда кўй-қўзиларни
Бошлаб юрар тажрибали отар серкасига,
Йўқса, бари ибод бўлғай, қулаб жарларга.

27. 02. 2012 йил.

ТАРИХ

Сира тушунмадим мен бир ҳолатини:
Юксакни қўзғайди Инсон ва лекин
Қуласа юмалар жар тубитгача.

Ҳеч кимга ёқмайдилар ўртача ўлчов,
Бой олам янада бойроқ бўлсам дер,
Севги бобиде ҳам шунақа гаплар.

Зукко бир олим бор, илмида-доим
Мурожаат қилар инсониятга.
Жумладан, Африка бирлашсин, дейди.

Тенг бўлсин дейди у адолат ҳисси,
Буткул башариёт гуллаб-яшнасин,
Ҳаммага баробар бўлсин дер Ватан.

Биргина айби бор у зотнинг бироқ,
Қуноқ насиҳатдан чарчаган чоғи,
Ўз халқини мевадек хиллаш бошлайди.

Эзгу гоғларини унутар мутлоқ,
Айланар энг худбин қавмпараства,
Нопок чиқди дейсан ҳаммомга кириб.

Халқим, тарихингга ташласам назар,
Илғайман, сен Темур қиёсасида
Якто бўлган эдинг, ҳамжиҳат, кучли.

Қуя еган каби асл матони
Ўзингдан ўт чиқиб бўлиниб кетдинг,
Бўлинганинг эса аҳволи аён.

Тиши тақиллаган чиябўрилар
Ўлжасини тўдалан айириб олиб,
Сўнгра осонгина бўғизлайдилар.

Мутеъликда қолган азамат юртнинг,
Тетди елкасига офтоб ниҳоят,
Энди кўп кўрмасин уни худойим!

Бунёд бўлди яна улуг мамлакат,
Сатрлар битурман шукрона айтиб,
Гўё қайтиб келмиш кетган гурурим.

Менинг олим дўстим, илмингга шараф,
Дунёни чорлайвер эзгулик сари,
Ҳатто Миррихта ҳам мактублар юбор.

Ўтган болларнинг номи ёд этиб,
Майли, довруғига булавер шерик,
Майли, ўз-ўзинга маҳлиё боққин.

Кечган тарихларини унутма аммо,
Қадам қўй ҳамини наиятнинг мос,
“Амри маъруф”инга ўзинг содиқ бў!

Бирлаш, деб элинга қилганда хитоб,
Қулоғинг остидан кетмасини ўша
Чиябўриларнинг увлашлари ҳам.

11. 03. 2012 йил.

06. 03. 2012 йил.

